

Prosjektplan:

Økt verdiskaping for landbruket i Inntrøndelagsregionen

1 Innhold

1	Bakgrunn og markedsmuligheter	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Regional betydning – styrket samarbeid med landbruksklyngen og SINTEF	6
1.3	Markedsmuligheter	6
2	Mål.....	7
2.1	Formål.....	7
2.2	Resultatmål.....	7
3	Interessenter	8
4	Organisering av arbeidet	8
5	Resultat av forprosjektet.....	9
6	Strategiske valg i utforming av prosjekt	11
7	Prosessdesign "Økt verdiskaping for landbruket i Inntrøndelagsregionen"	12
7.1	Arealutnyttelse	12
	Arealutnyttelse	12
7.2	Kompetanse.....	14
7.3	Attraktivitet/omdømme.....	16
8	Framdriftsplan	17
9	Ressursbehov og finansiering.....	17
9.1	Finansiering	17
9.2	Kostnads- og finansieringsplan.....	18

1 Bakgrunn og markedsmuligheter

1.1 Bakgrunn

Steinkjer kommune og Verran kommune har med utgangspunkt i søknaden om forprosjekt, og tilsagn om støtte til dette, arbeidet med disse to kommunene som naturlig nedslagsfelt for prosjektet. Dette har også resultert i at prosessene ifm forprosjektet i stor grad har involvert næring, samvirkeorganisasjoner, rådgivningsaktører i disse to kommunene. I forprosjektet har det også blitt drøftet involvering av Inderøy og Snåsa kommune, i og med at disse er en del av Inntrøndelagssamarbeidet. Dette ledet fram til en forståelse med Inderøy om at et prosjekt med Steinkjer og Verran som prosjekteiere kunne formalisere et samarbeid med Inderøy og Snåsa når det gjelder gjennomføring av en rekke av de planlagte tiltakene.

Denne modellen for organisering av arbeidet har ligget helt til slutfasen av forprosjektarbeidet. Etter nærmere faglig drøfting av selve prosjektplanen og tiltaksbeskrivelsen med Inderøy og Snåsa, har de to kommunene signalisert at de ser en betydelig faglig verdi i å kunne gå inn som fullverdige deltagere i prosjektet, og at det dermed også vil være naturlig å bidra økonomisk i prosjektet. Dette er noe Steinkjer og Verran kommune ser på som svært positivt, og mener det gjør prosjektet til et enda mer solid utviklingstiltak for landbruket i Inntrøndelagsregionen. En slik utvidelse av den opprinnelige prosjektplanen vil styrke den regionale relevansen av prosjektet.

Inntrøndelagsregionen er en av landets største landbruksregioner. Regionen har et aktivt landbruksmiljø, med god rekruttering og betydelige investeringer i driftsapparat i en rekke produksjoner. Dette sett i lyset av bioøkonomi, med verdiskaping basert på bærekraftig utnyttelse av fornybare ressurser, er mulighetene for videre utvikling av landbruket i regionen gode. Landbruket i Inntrøndelagsregionen har store arealressurser og god kompetanse som gir et solid grunnlag for videre vekst. I internasjonal sammenheng er kompetanse ett av Norges fortrinn i utvikling av bioøkonomi, og her står Inntrøndelagsregionen sterkt med kombinasjonen av sterke fagmiljøer og ei fremoverlent og innovativ landbruksnæring med gode naturgitte ressurser. Denne kombinasjonen gir en helhetlig kompetanseplattform for en kunnskapsbasert bioøkonomi som vil være med på å styrke landbruket regionalt og nasjonalt.

I alle fire Inntrøndelagskommunene utgjør landbruket en betydelig del av sysselsettinga og verdiskapinga i kommunen, se tabell 1.

	Verdiskapning	Andel/antall landbruksrelaterte sysselsatte	
Inderøy	133 mill.	22,2 %	485 sysselsatte
Steinkjer	311 mill.	17,3 %	1822 sysselsatte
Snåsa	74 mill.	30,4 %	257 sysselsatte
Verran	30mill.	17,9 %	170 sysselsatte

Tabell 1: Sysselsetting og verdiskapning i 2015

Med utgangspunkt i landbrukets viktige posisjon for sysselsettinga i kommunene, ønskes det å øke innsatsen rettet mot videre utvikling av landbruksnæringa i kommunene. Dette ønsket gjenspeiles både i politisk engasjement og kommunale planer. I forprosjektet ble det i flere møter, blant annet med bakgrunn i rapporten «Kunnskapsgrunnlag for trøndersk landbruk» (Nibio og TFoU) og Trøndelag Forskning og Utvikling (TFoU), fremmet et sterkt ønske om økt satsning på verdiskapingen i landbruket.

Planverket

Det politiske initiativet gjenspeiles i planverket til alle kommunene. I Steinkjer er målene for landbruket i gjeldende kommunedelplan for landbruk følgende:

- Nyskapende og en pådriver i norsk landbrukspolitikk.
- En viktig og sterk landbrukskommune med en mangfoldig bruksstruktur og produksjon.
- Kjennetegnes av lønnsomhet og kompetanse
- Produsere og selge produkter, tjenester og opplevelser av god kvalitet.
- Aktiviteten i Steinkjerskogbruket skal optimaliseres og kommunen skal bidra til nye bruksområder for trevirke.
- Langsiktig, bærekraftig miljø og ressursforvaltning

For Verran står det i kommuneplanens samfunnsdel (2015-2019) at målsettingene for landbruk er å opprettholde dagens produksjonsomfang. Mens det i Strategisk Næringsplan for Verran (vedtatt i juni 2017) er det et generelt mål å gi grunnlag for økt verdiskaping i bedriftene i kommunen. For å nå dette er det foreslått noen strategiske tiltak for blant annet landbruket. Tiltak som angår landbruket er følgende:

- Gjøre synlig og gi plass for landbruk både i nye Innovasjonscampus og i lokal næringspark
- Fagmiljøene skal styrkes gjennom samarbeid med fagmiljøene i Steinkjer
- Beholde saksbehandlere knyttet til jord og skog lokalt
- Økt utnyttelse av beiteressursene på en hensiktsmessig og økonomisk bærekraftig måte
- Knytte landbruket til det pågående grønne skiftet gjennom deltagelse på utviklingsarenaer hvor dette er tema

I Snåsa kommune sin landbruksplan 2011-2015 er målet for jordbruket følgende; *Ut fra naturgitt forhold og fagkunnskap videreutvikle jordbruket med sikte på verdiskaping, bærekraftig miljø og levende bygdesamfunn.* Mens i Næringsplanen 2018-2021 som er under utarbeidelse, er jordbruket nevnt i forhold innsatsområder til råvarer, «Det grønne skiftet» og opprettholdelse og vekst i volumproduksjonen i landbruket.

”Mulighetens landbruk” har vært gjennomført som et av de sentrale prosjektene innenfor samfunnsutviklingsprogrammet Inderøy 2020, dette som et resultat etter kommunesammenslåingen med Mosvik i 2012. Videre avsluttes prosjektet «Mer mat- Tryggere samfunn» i 2018. Dette prosjektet ble etablert som et svar på stortingsmelding nr. 9 (2011-2012) Velkommen til bords, hvor det ble vedtatt i stortinget at matproduksjonen i Norge skal økes i takt med befolkningsveksten.

Et av de mest markante trekkene ved Inderøy kommune siden starten av 2000-tallet er den posisjonen kommunen har opparbeidet seg som en mat- og opplevelseskommune. Den Gyldne Omvei har blitt et begrep med nasjonal gjenklang, og besøkstallene for bedriftene som er medlemmer øker fra år til år. Den Gyldne Omvei har på den måten blitt en omdømmeskaper med en betydning for kommunen som går langt ut over den omsetningen og sysselsettingseffekten som medlemsbedriftene også skaper.

Hovedutfordringer (Strategisk næringsplan Inderøy Kommune 2013-2025)

- Opprettholde melk og kjøttproduksjonen
- Rekruttering til gårdbrukeryrket.
- Kompetanse utvikling
- Fokus på avvikning, ungsogpleie og bioenergitiltak
- Utvikle kulturlandskapet
- Økte miljøkrav

Satsningsområdene i prosjektet *Økt verdiskaping for landbruket i Inntrøndelagsregionen* vil være med på å bygge opp under målsettingene til kommunene. Prosjektet vil også bygge opp under målene i *Regionalt næringsprogram* til Trøndelag Fylkeskommune, der målene blant annet er økt volum og verdiskaping i landbruket. I tillegg vil prosjektet bidra inn mot *Regionalt miljøprogram for*

jordbruket i Trøndelag 2018-22 til Fylkesmann i Trøndelag, der miljøprogrammene skal bidra til målrettet miljøarbeidet i landbruket og til å synliggjøre miljøinnsatsen i jordbruket.

Et felles prosjekt for økt verdiskaping landbruket vil være viktig for å styrke felleskapet mellom både produksjonsmiljøene, politisk nivå, administrativ ledelse og de ansatte på landbruksenhetene i Inntrøndelag.

Prosjektet kan være en naturlig inngang og start på revisjon av landbruksplaner/Kommunedelplan Landbruk i kommunene.

Klimasats

Steinkjer og Verran kommune er i slutfasen av et klimasatsprosjektet med støtte fra Miljødirektoratet. Hovedmålet med prosjektet er å øke kompetansen omkring landbrukets egen virksomhet, og å legge grunnlaget for økt matproduksjon med redusert klimabelastning. I dette ligger både redusert klimagassutslipp og potensiale for karbonbinding. Prosjektet omhandler klimakartlegging av landbruket i nye Steinkjer kommune, utredning av aktuelle tiltak for redusert klimapåvirkning, kommunale virkemidler og formidling av kunnskap til næringa. Kommunen har etablert samarbeid med Klima og energisenteret ved Mære landbruksskole, NLR Trøndelag, NIBIO samt faglaga i landbruket i kommunene.

Noe av arbeidet i dette prosjektet har vært banebrytende i og med at NIBIO for første gang har brukt sin klimakalkulator for klimagassutslipp på kommunenivå og kjørt en livsløpsanalyse (LCA) på enkelt produksjoner som involverer en systematisk gjennomgang av alle prosesser som suksessivt følger fra utvinning av råstoff til endelig avhending som avfall. Dette omtales gjerne som å følge produktet fra vogge til grav. Gjennom disse analysene har vi fått et godt bilde på klimafotavtrykket til landbruket i nye Steinkjer kommune, samt tiltak for å redusere utslipp.

Dagens situasjon – statistikk

Her er noen tall som viser de ulike produksjonene i nye Steinkjer, Snåsa og Inderøy kommune. Tallene er tatt fra Landbruksdirektoratet sin statistikk for produksjonstilskudd i jordbruket for 2016 og 2017.

	Nye Steinkjer	Snåsa	Inderøy
Fulldyrket eng	79 248	22 482	23 210
Overflatedyrket eng	678	405	634
Innmarksbeite	11 847	3 780	9 107
Andre grovfôrvekster til fôr	4 065	634	996
Korn dekar	76 926	10 503	26 828
Potet dekar	54	36	319
Grønnsaker dekar	374	0	321
Bær dekar	615	2	74
Sum	173 817	37 806	61 489

Tabell 2. Jordbruksarealer (dekar) i Inntrøndelagskommunene 2017 (Kilde: produksjonstilskudd del 2, 2017)

	Nye Steinkjer		Snåsa		Inderøy	
	Antall foretak	Antall dyr	Antall foretak	Antall dyr	Antall foretak	Antall dyr
Melkekyr	145	4 905	47	1 234	57	1 621

Ammekyr	79	1 757	25	404	41	703
Vinterfôra sau	93	5 735	28	1 857	42	2 262
Slaktegriser	32	26 006	9	6 952	29	31 197
Avlspurker	14	1 027	7	265	17	869
Verpehøns	39	202 736	8	21 834	4	44 999
Slaktekylling	33	3 367 744	2	255 741	2	178 775

Tabell 3. Dyretall i Inntrøndelagskommunene 2016 (kilde: produksjonstilskudd 2016)

NIBIO sin rapport om *Kunnskapsgrunnlaget for trøndersk landbruk* fra desember 2017 gir et godt bilde på utviklingen til landbruket i Trøndelag. Økningen i verdiskapingen i landbruket i Inntrøndelag (Nye Steinkjer, Snåsa og Inderøy) ligger under gjennomsnittet for Nord-Trøndelag. Med en ambisjon om å være utstillingsvindu for norsk landbruk, så taler det for seg om at verdiskapingen bør opp.

1.2 Regional betydning – styrket samarbeid med landbruksklyngen og SINTEF

SINTEF, TFOU og Steinkjer kommune inngikk i juni 2018 partnerskapsavtale. Avtalen gjelder både offentlig tjenesteutvikling og næringsutvikling, og skal bidra til at Inntrøndelag som region får tilgang til teknologisk og innovasjonsrettet forskningskompetanse på en effektiv og målrettet måte. De fire kommunene i Inntrøndelagsregionen er store og viktige landbrukskommuner. Steinkjer er vertskommune for flere fagmiljø som er nasjonalt relevante for landbruket (eksempelvis Nord universitet, TFOU, NIBIO og Mære Landbruksskole, samt viktige rådgivningsmiljø i Sparebank 1 SMN, TINE, Norsk Landbruksrådgiving, med flere). Nord universitet, SINTEF, TFOU og NIBIO samarbeider om næringsrelevant forskning i partnerskapet Kompass 2030. Med grunnlag i dette skal partnerskapet bidra til mer målrettet satsing innenfor landbruket og bedre ressursutnytting på tvers av aktørene i bransjen. SINTEF har også på sin side en nyopprettet AGRI-satsing med mål å utvikle teknologi, prosesser og forretningsmodeller for bærekraftig landbasert matproduksjon og skognæring. Kommunene i Inntrøndelag ser det som en stor mulighet å bruke verdiskapingsprosjektet til å styrke samarbeidet både med SINTEF, TFOU og den øvrige landbruksklyngen og gjennom det gi agrisatsinga konkret innhold.

1.3 Markedsmuligheter

Oversikt over markedsmuligheter for de mest sentrale produksjoner i landbruket i Inn-Trøndelag i 2018:

Melkeproduksjon

Markedssituasjonen for melk i Norge er slik at forholdstallet for melkekvotene ble satt til 0,99 av TINE våren 2018. Framtidsutsiktene er utfordrende på grunn av bortfall av osteeksport, redusert forbruk og import. De siste par årene har reduksjon av antall liter levert melk vært større i nye Steinkjer, enn kommuner som det er naturlig å sammenligne seg med. Dersom melkeproduksjonen i Inntrøndelagsregionen skal økes, må kvoter kjøpes fra andre kommuner i fylket.

Storfekjøtt

Norge har en underdekning av storfekjøtt og kjøttproduksjonen vil avta gjennom bortfall av osteeksport og ventet økt dekningsbidrag per ku. De siste årene har det vært en betydelig satsning på ammekyr i Norge, også i Inntrøndelagskommunene. Det er forventet at underdekningen av storfekjøtt vil være inndekt i løpet av noen år. I tillegg vil det frem mot 2050 være en større økning i antall ammekyr sammenlignet med andre dyreslag i landbruket som kompensasjon for redusert produksjon av storfekjøtt i kombinasjon med melkeproduksjon.

Sau

Lammekjøttproduksjonen i Inn-Trøndelag er stabil i omfang, men de siste prognoser (sommeren 2018) viser en svært krevende markedsituasjon for sau og lam.

Svin og fjørfe

De kraftfôrbaserte produksjonene er viktige for å opprettholde og øke den samlede landbruksproduksjonen i Nord-Trøndelag. Prognosene viser imidlertid et markedsmessig overskudd, og det er iverksatt markedsregulerende tiltak.

Korn

Kornnæringa er ei næring der det er et vekstpotensial, der det er god markedstilgang. I dagens markedsituasjon dekkes en stor del med importert korn. Behovet for norsk korn og oljevekster til matmjøl og kraftfôr er stort.

Bær, grønt og potet

Til tross for begrenset arealbruk står bær, grønt og potet for en betydelig andel av verdiskaping og sysselsetting i planteproduksjonen. Forbruket av grønnsaker i Norge øker, og det er et potensial til å øke produksjonen i områder av kommunene med gode produksjonsforutsetninger.

2 Mål

2.1 Formål

Inntrøndelagskommunene skal øke verdiskapingen i landbruket. Noe som vil resultere i enten uttak av bedre marginer i eksisterende produksjon, økt matproduksjon eller satsning på nye næringer.

2.2 Resultatmål

Prosjektet skal resultere i økt verdiskaping for landbruket i Inntrøndelagskommunene gjennom:

- En beredt næring for å ta markedsandeler og skape nye markeder
 - Øke fyllingsgraden av melkekvotene.
 - Øke gjennomsnittsavlinga for antall kilo korn per dekar.
 - Øke investeringa
 - Melk, spesielt små mellomstore bruk
 - Bær, grønt og potet
 - Økt volum
 - Bær, grønt og potet
 - Økologisk
- Øke kunnskapen om tilgjengelig produksjonsressurser og optimalisert utnytting.
 - Etablere 7 vekstskifteringer
 - Øke bruken av arealet som er dyrket
 - Rullere/revidere og etablere beitebruksplaner i kommunene
 - Bedre organiserte beitelag
 - Stimulere til økt nydyrking
- En mer kompetent næring med fokus på kompetansedeling, samarbeid med utdanningsinstitusjoner og veiledningstjenestene.
 - 25 prosent deltagelse på gjennomføring av gårdbrukere med produksjonstilskudd innenfor de ulike produksjonene
 - Etablere sju erfaringsgrupper
 - Øke antall deltagere fra kommunene i Inn-Trøndelag på kurs arrangert av Mære Landbruksskole
- Synliggjøring av mangfoldet i næringa, rådgivingstjenesten og servicenæringa knyttet til landbruket i Inntrøndelagskommune, for å tiltrekke seg mer landbruksrelaterte aktører.

- 12 positive mediesaker om landbruket i Inntrøndelagsregionen per år
- Et årlig arrangement for synliggjøring av bredden i produksjon, servicenæringer og kompetansemiljø knyttet opp mot dagens landbruk

3 Interessenter

- Gårdbrukere
- Bondelaga i Inntrøndelagskommunene
- Bonde- og Småbrukerlaga i Inntrøndelagskommunene
- Sau og Geit Inntrøndelagskommunene
- Geno
- Tyr
- Oikos
- Steinkjer kommune
- Verran kommune
- Inderøy kommune
- Snåsa kommune
- Fylkesmann i Trøndelag
- Trøndelag Fylkeskommunen
- Nortura
- Tine
- Felleskjøpet
- Innovasjon Norge
- Norsk Landbruksrådgivning
- Innherred landbruketstjenester
- Regnskapskontor
- Finansnæringen
- Mære Landbruksskole
- Nord universitet
- Norsk Kylling
- Midt-Norsk Slakteri
- Steinkjer Kornsilø
- NIBIO
- Hundset Mølle
- Sintef
- Trøndelag Forskning og Utvikling
- Steinkjer Næringssselskap
- Steinkjer Næringsforum
- Norgesgrønt
- Gartnerhallen
- Nordgrønt
- Snåsa landbruksforum
- Snåsa næringsforum
- Bergmannsparken AS
- Hoff SA Sundnes Brenneri
- Inderøy Slakteri

4 Organisering av arbeidet

Prosjekteiere: Inderøy, Snåsa, Steinkjer og Verran kommune

Prosjektleder: Ansettes i Steinkjer kommune på prosjektstilling

Prosjektlederen blir en nøkkelperson som skal føre framdrift med prosjektet. Prosjektlederen skal lede prosjektaktivitetene, fordele ansvar og oppgaver til prosjektgruppen. Holde styring med framdrift, ressursbruk, kvalitet og rapportere til styringsgruppa.

Prosjektgruppe: Prosjektleder, landbrukssjef Inderøy kommune, landbrukssjef Snåsa kommune landbrukssjef Steinkjer kommune, og en fra faglaga

Prosjektgruppa er en arbeidsgruppe som har ansvar for daglig drift og gjennomføring av prosjektet. Prosjektgruppa rapporterer direkte til styringsgruppa.

Styringsgruppe: Det er viktig at hovedprosjektet har forankring og god forståelse i næringa. Derfor blir det oppnevnt fem representanter fra næringa til styringsgruppa. Den enkelte kommune oppnevner en representant i styringsgruppa hver. I tillegg er det ønskelig å ha NLR, Fylkesmannen og Fylkeskommunen, Nord universitet og Mære landbruksskole representert i styringsgruppa.

Styringsgruppa har ansvar for finansiering, framdrift og faglig utvikling av prosjektet. Man ser for seg to møter i året.

Referansegruppe: Interessenter i prosjektet

Et årlig møte med fokus på forankring og involvering i prosjektet. Det kan være kommunevise referansegrupper.

Innleide eksterne ressurser: For at prosjektet skal lykkes er vi avhengige av eksterne organisasjoner, aktører og ressurspersoner som kan bistå oss i å legge et best mulig grunnlag for hovedprosjektet.

5 Resultat av forprosjektet

I perioden februar – september 2018 har det blitt arbeidet med forprosjektet med mål om å lage en prosjektplan for et treårig prosjekt for økt verdiskaping i landbruket. Gjennom dette arbeidet har det blitt gjennomført flere aktiviteter for å kartlegge hva som bør prioriteres i et verdiskapingsprosjekt;

- 20. april ble det arrangert et seminar på Mære Landbruksskole der næringa, politisk nivå og administrasjon i Steinkjer og Verran kommune, fylkesmann i Trøndelag, rådgivningstjenesten, samvirke organisasjonen og Trøndelag fylkeskommune var invitert. Målet med møtet var å skape en entusiasme rundt økt matproduksjon og verdiskaping i landbruket, basert på ei bærekraftig utvikling. Videre å belyse eventuelle utfordringer og forbedringspotensialet i samarbeidet mellom næringa og rådgivningstjenesten fra næringa sitt ståsted.

Agenda

09.30 – 09.40 *Velkommen og politiske målsettinger for landbruket i Steinkjer, Bjørn Ludvig Bergsmo, leder for Hovedutvalg teknisk, miljø og naturforvaltning*

09.40 – 09.50 *Arbeidet med utvikling i Steinkjerlandbruket, Pål-Krister V. Langlid, landbrukssjef*

09.50 – 10.10 *Status og utviklingsmulighetene i landbruket, Anstein Lyngstad, Fylkesmannen i Trøndelag*

10.10 – 10.25 *Dyrk Fosen, ett 3 årig prosjekt for å styrke landbruket på Fosen, Kari Frøseth*

10.25 – 10.35 *Tines og Steinkjer kommunes utviklingsprosjekt «Melkas framtid» i 2012-2013 og dagens utfordringer, Andreas Overrein, TINE*

10.35 – 10.50 *Bygdeutviklingsprosjektet på Jåådåren – et eksempel, Trygve Kvernland*

10.50 – 11.00 *Pause*

11.00 – 11.15 *Frukt og grønt – produksjonsmiljø og utfordringer i næringa, Aud Mari Folden*

11.15 – 11.35 *Eksempler på produksjonsmiljø:*

- *kylling; slik gjør vi det i praksis, og hvordan kan vi videreutvikle? v/ Odd Ingar Skei*

- *gris; slik gjør vi det i praksis, og hvordan kan vi videreutvikle? v/ Tor Henrik Jule*

11.35 – 11.45 *Mære, landbrukets klima og energisenter; klima utfordringer og muligheter v/ Tove Irene Hatling Jystad*

Lunsj: 11.45 – 12.30

12.30 – 13.15 *Diskusjon i grupper*

– Hvilke tiltak bør realiseres i forhold til følgende punkter?

- *Hva er de største begrensningene for økt verdiskaping?*
- *Hva skal til for å styrke produksjonsmiljøene og øke rekrutteringen?*
- *Hvordan utløse nødvendige investeringer?*
- *Hvilke utfordringer er det omkring arealressursene?*
- *Klima; utfordringer – hvordan gripe mulighetene?*

Gjennom presentasjonene fikk vi belyst dagens situasjon og utfordringene for ei videre god utvikling av de ulike næringene. Det som spesielt ble poengtert gjennom innleggene og gruppearbeidet er at det handler om mennesker, det er bonden som må gjøre noen valg i den ene eller andre retningen. For at bonden skal kunne ta de rette valgene er han avhengig av påfyll av kompetanse fra rådgivingstjenestene og kolleger enten i samme næring eller andre næringer. Erfaringsutveksling er et viktig stikkord.

Et annet stikkord som kommer frem er arealutnyttelse ved utnytting av dagens areal gjennom god agronomi og da med et spesielt fokus på leiejord. I tillegg når det er snakk om arealutnytting og utnytting av ressurser, er beiteareal et viktig tema. Bruk og utnyttelse av beiteressursene varierer. I noen områder er det et stort trykk på beiteressursene, mens det i andre deler er disse ressursene mindre utnyttet. Innmarksbeiter er i noen områder preget av gjengroing, mens det i andre områder ryddes ungskog av gran for å etablere nye beiter. Det er også store beiteressurser i utmarka som ikke blir nytta.

I presentasjonene og gjennom gruppearbeidet var omdømme et gjennomgående tema. Omdømme er viktig både med tanke på stoltheten til bonden, aksept blant forbrukerne og rekruttering. Det er viktig at næringa rigger seg slik at det gode omdømme blir bevart, både med henhold til jordbruket som arbeidsplass, norsk produsert mat, dyrevelferd og klima.

- I mai ble følgende spørsmål sendt til aktører som arbeider tett på bonden, slik som rådgivingstjenesten, samvirkeorganisasjonene og finans/regnskap;
 - *Hva fungerer bra i deres rolle inn mot de ulike produksjonsmiljøene i Steinkjer og Verran?*
 - *Hvilke forbedringspotensialer ser dere som en aktør inn mot gårdbrukerne og produsentmiljøene er viktig for å få økt verdiskaping i Steinkjerlandbruket, basert på ei bærekraftig utvikling?*
 - *Hvilke tiltak bør iverksettes de nærmeste 2-3 årene for å øke verdiskapingen i Steinkjer landbruket?*

Tilbakemeldingene på disse spørsmålene er mye likt det som kommet frem i dialogen med næringa, med spesielt fokus på kompetanse. Disse aktørene sitter på mye kompetanse som helt klart er interessant for næringa og de ser viktigheten av å ha gode arenaer for å komme i dialog med næringa. På den måten være med til stimulere til gode diskusjoner og erfaringsutveksling. Mye gjøres bra i dag, men det er rom for utvikling.

Andre tema som kommer frem er viktigheten av god agronomi og klima. Når det gjelder klima, er det snakk om både virkningen av klimaforandringer og klimafotavtrykket fra jordbruket. Begge disse områdene er knyttet tett opp mot god agronomi.

Det er eller gjennom forprosjektet jobbet med:

- Dialog med landbruksklyngen ved Innovasjonscampus Steinkjer om hvilke veksler vi kan dra av hverandre.
- Møte med Fylkeskommunen for å få tilbakemelding fra de om hva de tenker/mener om et slikt prosjekt.
- Møte med Steinkjer Næringsforum og Steinkjer Næringssselskap for å klargjøre hva de kan bidra med.
- Dialog med prosjektleder for attraktivitets- og omdømmeprojektet «Åpen, lys og glad», for å avdekke hvilke fellesnevnerer prosjektene har og på den måten kan dra nytte av hverandre.
- Informert både grønn nemnd i Verran, hovedutvalget for teknisk, miljø og naturforvaltning i Steinkjer og fellesnemndas arbeidsutvalg til nye Steinkjer om forprosjektet og videre planer for et videre prosjekt.
- Dialog med prosjektene «Dyrk Fosen» og «Inderøy: Mer mat – tryggere samfunn» for å høre deres erfaringer med tilsvarende prosjekter.
- Avklaring med Inderøy og Snåsa om deltakelse i prosjektet.
- Strategisk landbruksplan for Innrøndelagskommunene.
- Møte med Landbruksforum i Snåsa kommune.
- Møte med Snåsa formannskap.
- Møte med styringsgruppa for prosjektet *Inderøy: Mer mat – tryggere samfunn*

- Informert komiteen Natur i Inderøy kommune om prosjektet.

Forprosjektet var i utgangspunktet begrenset til Steinkjer og Verran kommune. Av den grunn har ikke Snåsa og Inderøy vært delaktig i forprosjektets innledende fase. Avslutningsvis i forprosjektet kom man til at det også var naturlig å invitere Snåsa og Inderøy inn i prosjektet. Ideelt sett, særlig av hensyn til involvering, medvirkning og eierskap, burde selvsagt Snåsa og Inderøy vært med også i hele forprosjektet. Slik ble det ikke, og det er ikke så mye mer man får gjort med det nå.

6 Strategiske valg i utforming av prosjekt

I utformingen av et treårig prosjekt er det avgjørende å spisse prosjektet slik at det blir konkret, men ikke for snevert slik at nedslagsfeltet blir for tynt. For å finne en utforming som er hensiktsmessig er det gjort en del veivalg. I arbeidet med forprosjektet er det konkludert med at det er tre områder som peker seg ut som satsningsområder i prosjektet.

1. Arealutnyttelse
2. Kompetanse
3. Attraktivitet/omdømme

I prosjektet vil det være arealutnyttelse og kompetanse som blir mest vektlagt, der bonden og næringa står i sentrum. Under attraktivitet/omdømme vil det i tillegg bli fokusert på Inntrøndelag som landbrukscenter i nasjonal sammenheng. Regionen har et sterkt landbruksmiljø i dag med mye aktivitet, hvor nye etableringer er på vei, og hvor det er plass til mer.

Klima er vurdert som eget satsningsområde. Men vurdert dithen at klima vil bli tatt inn som en naturlig del av de tre satsningsområdene, ettersom arealbruk, kompetanse og omdømme er tre essensielle tema i diskusjonen rundt klima og landbruk.

Det samme gjelder for økologisk landbruk, de tre satsningsområdene er også relevante for det temaet. I videreutviklingen av økologisk landbruk er arealutnyttelse, kompetanse og attraktivitet/omdømme viktige fokusområder og derfor vil det være naturlig å inkludere økologisk landbruk på samme måte som klima i alle de tre satsningsområdene.

Når det tenkes på økt verdiskaping i landbruket, er det lett å tenke på tilleggsnæringer. Og ja, tilleggsnæringer gir en økt verdiskaping til det tradisjonelle landbruket. Både foredling av mat og drikke, Inn på tunet-tjenester og entreprenørvirksomhet. Fylkesmann i samarbeid med kommunene har en satsning og oppfølging av aktører som ønsker å utvikle tilleggsnæringer og dette prosjektet vil støtte opp under dette arbeidet. På samme måte som for klima og økologisk drift, vil tilleggsnæringer være naturlig å inkludere i de tre satsningsområdene i prosjektet.

Skogbruk er også en del av landbruket. I dette prosjektet blir skogbruksnæringer tillagt et mindre fokus på grunn av at næringa selv har prosjektet Innherred Skognettverk i gang for Innherredskommunene. Der det er stort trykk på aktivitet i næringa gjennom fokus på uttak, skogkultur og veibygging, noe som reduserer behovet for involvering av skognæringer i dette prosjektet.

Jord- og skogbruk er pr. definisjon landbruk. Reindrift inngår ikke i begrepet og inngår heller ikke som en del av prosjektet.

Det er i forbindelse med avslutningen av Byregionprogrammet startet opp en prosess med å lage en felles strategisk landbruksplan for kommunene som skal ha fokus på mulighetene fremover med henhold til bioøkonomi, det grønne skiftet og hvilke muligheter som finnes i landbruket i årene

fremover. Et samarbeid på mer overordna strategisk nivå for å posisjonere seg inn mot nye markeder og aktører innen bioøkonomi. Det er imidlertid ikke formelt avklart om det blir noe av.

7 Prosessdesign "Økt verdiskaping for landbruket i Inntrøndelagsregionen"

Prosjektet skal gjennomføres på tre år med oppstart i januar 2019. Tiltakene i prosjektet er basert på resultater i forprosjektet;

7.1 Arealutnyttelse

Jorda er det som legger grunnlaget i landbruket og er dermed viktig å ta vare på og utnytte best mulig. I Inntrøndelagskommunene er der per 2017 ca 247 000 dekar fulldyrka og 26 500 dekar overflatedyrka og innmarksbeite, i tillegg til store arealer med utmarksbeite. En god utnyttning av eksisterende fulldyrka areal og beiteressurser er viktig og her vil følgende tiltak bli gjennomført:

Arealutnyttelse

Satsningsområde	Aktivitet – ønsket effekt	Ressursbruk	
Arealutnyttelse - Utnytte dyrkamarka optimalt			
Agronomi/klima/ klimatilpasning	Grøfteplanleggingskurs - Stimulere til mer drenering	Prosjektleder (PL)/NLR	
	Kartlegging av hydrotekniske anlegg - Stimulere til økt vedlikehold og fornying av eksisterende anlegg - Etablere en modell som kan benyttes av flere kommuner	PL/NLR/FM	
	Kurs i bruk av biokull - Jordforbedringstiltak, spesielt for økologisk drift - Klima gunstig – binder karbondioksid	PL/Mære/ekstern	
	Husdyrgjødsel – optimal utnyttelse - Stimulere til miljøvennlig spredning - Husdyrgjødsel på kornareal	PL/NLR	
	Husdyrgjødsel – kontroll av spredeareal - Etablere en modell som kan benyttes av flere kommuner	PL/FM	
	Husdyrgjødsel – biogass - Stimulere til etablering av biogassanlegg på Mære og andre seder - Stimulere til bruk av restavfall fra biogassanlegg	PL/FM/Mære	
	Jordpakking/presisjonslandbruk - Hva kan ny teknologi gjøre for å redusere jordpakking?	PL/Mære	
	Kartlegging av dyrkajord	Avdekke areal som har gått ut av bruk - Avdekke areal som har gått ut av drift de siste 20 årene (AR5) ○ Lage en rutinemodell for hvordan dette enkelt kan følges opp	PL/FM/NIBIO
	Nydyrking - Stimulere til nydyrking	PL/	
	Hva bør dyrkes hvor	Vekstskifte - Vekstskifte mellom frukt og grønt, korn og gras	PL/FM

Satsningsområde	Aktivitet – ønsket effekt	Ressursbruk
Arealutnyttelse - Utnytte dyrkamarka optimalt		
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Støtte opp under Fylkesmannen sitt prosjekt <i>Vekstskifte Innherred</i> ○ Etablere 3-5 vekstskifteringer ○ Spesielt fokus på økologisk landbruk 	
	Bær, grønt og potet - stimulere til økt satsing <ul style="list-style-type: none"> - Arrangere fagsamlinger - Videreformidle erfaringer fra prosjektet <i>Grønn vekst Trøndelag 2015-2018</i> - Mottakerapparatet – hvilke muligheter finnes? 	PL/
	Korndyrking – 100 kg pluss på målet <ul style="list-style-type: none"> - Lage en oversikt som viser avlingsvolum per areal <ul style="list-style-type: none"> ○ Data fra kornsiloen sammenkoblet med areal registrert som kornareal. 	PL/Steinkjer Kornsiloen/ Felleskjøpet/NLR
	Korndyrking <ul style="list-style-type: none"> - Etablere kornsirkler <ul style="list-style-type: none"> ○ Gå aktivt inn på de med små avlinger 	PL/NLR/ Steinkjer Kornsiloen
	Grovfor <ul style="list-style-type: none"> - Koble opp mot eksisterende prosjekter 	PL/NLR
Leiejord	Vedlikehold av arealet <ul style="list-style-type: none"> - Bevisstgjøring rundt punkt om vedlikehold av leiejorda i kontraktene. 	PL/
	Leiejordsavtaler ved vekstskifte <ul style="list-style-type: none"> - Gi grønt produsenter tilgang til gunstig areal 	PL/NLR/FM
	Avstand/pris – bevisstgjøring av som er fornuftig pris	
Beiteressurser	Kartlegging av beiteareal <ul style="list-style-type: none"> - Benyttet- og ubenyttet areal 	PL/NLR/NIBIO
	Kartlegging av beitebehov	PL/NLR/
	Revidere og etablere beitebruksplaner i kommunene <ul style="list-style-type: none"> - Avklaring opp mot andre grupper - Organisering av de som har beiterettigheter 	PL/NLR/NIBIO
	Vurdering av virkemidler <ul style="list-style-type: none"> - Jordlov/konsesjonslov 	PL/Enhet landbruk
	Gjerdeutfordring <ul style="list-style-type: none"> - Sperregjerde 	PL/

7.2 Kompetanse

Kompetanse er et viktig område for videreutvikling av landbruket, den teknologiske utviklingen og forskningsbaserte kompetansen i landbruket er god. I dette prosjektet er det naturlig å spille på de fagmiljøene som er i regionen, både rådgivningstjenestene og ute blant gårdbrukerne. I deler av næringa er tilegning og deling av kunnskap god, mens for andre deler av næringa kan dette bli bedre. For at gårdbrukeren skal være interessert i å ta i bruk ny kunnskap, er det avgjørende at det vil gi et økonomisk gunstig resultat.

Satsningsområde	Aktivitet – ønsket effekt	Ressursbruk
Kompetanse		
FoU i landbruket	Landbruket er en interessant arena for mange FoU-miljøet og nye Inntrøndelagslandbruket med sitt varierte landbruk bør være interessant i mange sammenhenger. Steinkjer kommune, SINTEF og Trøndelag Forskning og Utvikling (TFoU) sitt forskningspartnerskap vil gi muligheter for Inntrøndelagslandbruket.	
	Inntrøndelagskommunene kan stille med et «levende laboratorium» gjennom potensielle forskningsobjekt <ul style="list-style-type: none"> - Etablere en base med gårdsbruk som har sagt seg villig til å være baser for forskning og utprøving av ny teknologi. 	PL/SINTEF/Mære/Nord/NLR/Nibio/TFoU
Rådgivingstjenestene	I regionen er det lokalisert mange rådgivingstjenester for landbruket.	
	Arbeide aktivt for å beholde dagens tjenester som er lokalisert i regionen.	PL/Kommunene
	Synliggjøre regionen som en attraktiv lokasjon å etablere nye tjenester	PL/kommunene
Mære landbruksskole	Mære landbruksskole er et viktig kompetansesenter for landbruket i region. Deres innovative holdning til klima og energi, i tillegg til å tilknytte seg FoU-miljøene og leverandørindustrien, gagnar landbruket i Innherredskommunene. I prosjektet vil det være naturlig å bruke Mære landbruksskole til:	
	Fagsamlinger <ul style="list-style-type: none"> - De har mye kompetanse som er interessant for gårdbrukerne 	PL/Mære
	Kurs <ul style="list-style-type: none"> - Stimulerer gårdbrukere i Innherredskommunene til å delta på kurs som arrangeres på Mære 	PL/Mære
	FoU samarbeidspartner <ul style="list-style-type: none"> - Etablere en base med gårdbrukere som er interessert i uttesting av nye teknologi/forskning på sitt gårdsbruk. Mære kan selge inn til potensielle FoU samarbeidspartnere at Innherredskommunene stiller med et «levende labratorium». 	PL/Mære
	Presisjonslandbruk <ul style="list-style-type: none"> - Motivere Mære for å teste ut ny teknologi og videreformidle kunnskapen til gårdbrukerne 	PL/Mære
Nord universitet	Nord universitet sammen med Mære Landbruksskole er to viktige kompetansebærere i region. Det å opprettholde og styrke miljøet ved Nord universitet er en styrke for landbruket i regionen.	

Satsningsområde	Aktivitet – ønsket effekt	Ressursbruk
Kompetanse		
	Utdanningstilbud bachelor og master <ul style="list-style-type: none"> - Prosjektet skal være en døråpner inn mot næringa for å finne aktuelle problemstillinger til bachelor- og masteroppgave 	PL/Nord
	Styrke samhandlinga mellom Mære og Nord gjennom prosjektet.	PL/Nord/Mære
Næringsutvikling	Knytter landbruksnæringa tettere opp mot næringslivet for øvrig.	PL/ Næringselskaper
	Utvikling av redskap og andre tekniske løsninger	PL/ Næringselskaper
Produsentlag	Det er stor variasjon mellom produksjonene og geografisk hvor godt produsentlagene fungerer. I deler av kommunen arbeides det godt og dette bør kunne overføres til andre områder.	
	Viktig å finne initiativtakerne og gjennomførerne <ul style="list-style-type: none"> - Det bør drives «talentspeiding» 	PL/Faglaga
Faglaga	En viktig aktør i dialogen med gårdbrukerne	
	Mindre/lokale kurs <ul style="list-style-type: none"> - Enklere å få med de som i utgangspunktet er mindre delaktig på kurs/fagsamlinger - Opprette en «base» med ressurspersoner som kan holde kurs. 	PL/Faglaga
	Oppfølging av deltagelse på kurs <ul style="list-style-type: none"> - Aktivt rekruttere deltagere - Følge opp deltagere i etterkant av kurs i samarbeid med kursholder. 	PL/Faglaga/Mære /NLR
Erfaringsgrupper/ Mentor ordning	I mange tilfeller kan det være nok å gå til naboen for å få gode råd om hva som er fornuftig å gjøre for å øke avlinga eller produksjon. Innenfor alle næringer er det noe å hente på erfaringsutveksling og kunnskapsdeling	
	Korn <ul style="list-style-type: none"> - Etablere kornringer basert på blant annet erfaringene fra prosjektet <i>Inderøy: Mer mat – tryggere samfunn</i> 	PL/NLR
	Sau <ul style="list-style-type: none"> - Arrangere fagdager basert på erfaringene fra prosjektet <i>Inderøy: Mer mat – tryggere samfunn</i> 	PL/NLR
	Ammeku <ul style="list-style-type: none"> - Etablere erfaringsgrupper 	PL/Nortura/Tyr/ NLR
	Kylling <ul style="list-style-type: none"> - Etablere erfaringsgrupper 	PL/Nortura/ Norsk kylling
	Svin <ul style="list-style-type: none"> - Etablere erfaringsgrupper 	PL/Nortura
	Bær, grønt og potet <ul style="list-style-type: none"> - Etablere mentorordning for nye produsenter 	PL/
	Melk <ul style="list-style-type: none"> - Stimulere rundt eksisterende aktivitet 	PL/Tine
	Økologisk <ul style="list-style-type: none"> - 	

Satsningsområde	Aktivitet – ønsket effekt	Ressursbruk
Kompetanse		
Sosialt	I alle settinger er det viktig å tenke på at dette er sosiale treffpunkt. Livet som gårdbruker er ofte ensomt, noe som gjør sosiale treffpunkt viktige. Et tverrfaglig treffpunkt er i den sammenheng viktig.	
	Landbrukets dag - faglige foredrag og utstillinger på dagtid, med sosial samling på kveldstid <ul style="list-style-type: none"> - En årlig konferanse der bonden blir satt i sentrum 	PL/ Landbruksklyngen /Næringsforumet /Næringssselskapet
HMS i landbruket	Landbruket er en utsatt arbeidsplass med henhold til ulykker, men også for mange en psykisk krevende situasjon. Det er ofte store økonomiske investeringer i en krevende markedstilgang, noe som ofte kan resultere i krevende psykiske situasjoner	
	Landbrukets sikkerhetsnett <ul style="list-style-type: none"> - Er etablert i Steinkjer og Snåsa, men må friskes opp. Må etableres i Inderøy 	PL/Enhet landbruk

7.3 Attraktivitet/omdømme

Landbruksnæringa er ei utsatt næring i media på flere områder, både med henhold til økonomi, overproduksjon, klima, dyrevelferd, arbeidsulykker og rekruttering. I den sammenheng er det viktig at bonden og næringa blir framsnakket i de settingene det er naturlig. Innad i næringa er det også variasjoner på hvor mye positiv omtale det er. Et fokus på attraktivitet og omdømme vil ha effekt på både hvor lenge bonden og andre aktører er i næringa, rekruttering til næringa og næringer knyttet inn mot landbruket. God omtale øker sjansene for økt salg av lokal og norskprodusert mat.

Inntrøndelagsregionen har i dag mange landbruksrelaterte arbeidsplasser og det kommer flere. Gjennom å synliggjøre det som er her i dag av fagmiljøer og arrangement, bør det være mulig å tiltrekke seg mer. Landbruket er i stadig utvikling og hvilke muligheter som åpner seg gjennom det grønne skiftet og mer fokus på bioøkonomi er det ingen som vet. Ved å stimulere til å videreutvikle de eksisterende landbruksmiljøene som er lokalisert i regionen, samtidig som det sees fremover på det grønne skifte og bioøkonomi, har Steinkjer et godt utgangspunkt til å videreutvikle seg som et landbrukssenter både regionalt og nasjonalt.

I arbeide med attraktivitet og omdømme er media en viktig faktor som det vil være naturlig å jobbe mot på flere hold. Både lokale aviser, men også nasjonale tidsskrifter og fagblad. Sosiale medier vil være viktig for å nå spesielt ungdommen med tanke på rekruttering. Her følger en oversikt over hvilke tiltak som er naturlig å gjennomføre.

Satsningsområde	Aktivitet – ønsket effekt	Ressursbruk
Attraktivitet/omdømme		
Næringa	Synliggjøre bonden i media <ul style="list-style-type: none"> - Dialog med Steinkjer-Avisa, Snåsnningen, Inderøyningen og Trønder-Avisa for jevnlig positive landbruksrelaterte reportasjer. 	PL/Enhet landbruk
	Rekruttering framtidig arbeidskraft inn på naturbruksskolene <ul style="list-style-type: none"> - Arbeide aktivt inn mot ungdomsskole og videregående for å synliggjør mulighetene i landbruket. 	PL/FM/Mære

Satsningsområde	Aktivitet – ønsket effekt	Ressursbruk
Attraktivitet/omdømme		
	Rekruttering framtidig arbeidskraft til yrker knyttet inn mot landbruksnæringa <ul style="list-style-type: none"> - Synliggjøre spennet av kompetanse som det er behov for innen landbruket. 	PL/Nord
	Kommunen mer aktiv ut i næringa for å synliggjøre det som er positivt. <ul style="list-style-type: none"> - Det eksiterende er ofte bra, men blir lett tatt som en selvfølgelighet. 	PL/kommunene
	Synliggjøre dagens landbruksnæring <ul style="list-style-type: none"> - En årlig samling der landbruksnæringa blir satt i sentrum 	PL/ Landbruksklyngen/ landbruksforum /Næringsforum /Næringssselskap
Inntrøndelag som landbrukssenter	Synliggjøre dagens landbruksrelaterte aktører <ul style="list-style-type: none"> - En årlig samling der aktørene/ fagmiljøene blir satt i sentrum 	PL/ Landbruksklyngen/ landbruksforum /Næringsforum /Næringssselskap
	Synliggjøre Inntrøndelagsregionen som et attraktiv bosted. Det er mange arbeidsplasser som kommer de nærmeste årene og da må Inntrøndelag profileres som boplass <ul style="list-style-type: none"> - Aktiv markedsføring av byen 	PL/ Landbruksklyngen/ landbruksforum /Næringsforum /Næringssselskap /kommunene
	Tiltrekke seg flere fagmiljø og arrangement <ul style="list-style-type: none"> - Synlig i nasjonale media - Bruk av sosiale media 	PL/ Landbruksklyngen/ landbruksforum /Næringsforum /Næringssselskap

8 Framdriftsplan

Detaljert fremdriftsplan utarbeides og revideres for hvert halvår i henhold til prosjektplanen og framdrift i prosjektet. Fremdriftsplanen skal godkjennes av styringsgruppen.

9 Ressursbehov og finansiering

9.1 Finansiering

Finansieringen fra Steinkjer og Verran er i boks, mens det vil bli arbeidet aktivt med at både Inderøy og Snåsa kommune setter av midler på budsjettet for 2019, 2020 og 2021. I tillegg vil alle kommunene bidra med en del egeninnsats inn i prosjektet. Både fylkesmann og Fylkeskommunen i Trøndelag vil bli søkt om midler til gjennomføring av prosjektet. Næringa vil også bidra med en del egeninnsats inn i prosjektet.

9.2 Kostnads- og finansieringsplan

Utgifter	2019	2020	2021	Sum
Prosjektledelse	Kr 630 000	Kr 630 000	Kr 630 000	Kr 1 890 000
Enhet landbruk, prosjektarbeid	Kr 100 000	Kr 100 000	Kr 90 000	Kr 300 000
Styringsgruppe	Kr 70 000	Kr 70 000	Kr 70 000	Kr 210 000
Satsingsområde arealressurser	Kr 235 000	Kr 210 000	Kr 210 000	Kr 705 000
Satsingsområde kompetanse	Kr 235 000	Kr 210 000	Kr 210 000	Kr 705 000
Satsingsområde attraktivitet/omdømme	Kr 145 000	Kr 125 000	Kr 115 000	Kr 435 000
Fagmøter, kurs, annet	Kr 80 000	Kr 90 000	Kr 100 000	Kr 280 000
Diverse	Kr 10 000	Kr 10 000	Kr 10 000	Kr 30 000
Sum	Kr 1 505 000	Kr 1 455 000	Kr 1 435 000	Kr 4 385 000

Inntekter	2019	2020	2021	Sum
Steinkjer kommune	Kr 300 000			Kr 300 000
Verran kommune	Kr 40 000			Kr 40 000
Nye Steinkjer kommune		Kr 240 000	Kr 240 000	Kr 480 000
Utviklingsfond landbruk Steinkjer	Kr 200 000	Kr 230 000	Kr 200 000	Kr 630 000
Snåsa kommune	Kr 100 000	Kr 100 000	Kr 100 000	Kr 300 000
Inderøy kommune	Kr 120 000	Kr 120 000	Kr 120 000	Kr 360 000
BU-midler Fylkesmann	Kr 300 000	Kr 300 000	Kr 300 000	Kr 900 000
Fylkesmann egeninnsats i prosjektarbeid	Kr 25 000	Kr 25 000	Kr 25 000	Kr 75 000
Fylkeskommunen	Kr 300 000	Kr 300 000	Kr 300 000	Kr 900 000
Deltakeravgift tiltak	Kr 10 000	Kr 20 000	Kr 40 000	Kr 70 000
Egeninnsats næringa i prosjektarbeid	Kr 50 000	Kr 50 000	Kr 50 000	Kr 150 000
Egeninnsats kommune	Kr 60 000	Kr 60 000	Kr 60 000	Kr 180 000
Sum	Kr 1 505 000	Kr 1 445 000	Kr 1 435 000	Kr 4 385 000

Hovedprosjektet er budsjettert med en 70 % stilling til prosjektledelse.